

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **B. V.,** zast. JUDr. Ladislavem Koženým, advokátem se sídlem Sladkovského 13, Kolín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 2. 9. 2016, č. j. X, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2016, č. j. 48 Ad 15/2016 – 18,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci JUDr. Ladislavovi Koženému, advokátovi se sídlem Sladkovského 13, Kolín **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši 2.600 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 2. 9. 2016, č. j. X, kterým bylo rozhodnuto o přiznání starobního důchodu žalobci.

Krajský soud v Praze následně usnesením ze dne 5. 12. 2016, č. j. 48 Ad 15/2016 – 18, žalobu odmítl. Dospěl totiž k závěru, že žalobce nevyčerpal řádný opravný prostředek, který proti rozhodnutí žalované měl k dispozici, a to námitky podle § 88 odst. 1, ve spojení s § 3 odst. 3 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Krajský soud proto shledal žalobu nepřípustnou ve smyslu § 68 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.").

Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel") včasnou kasační stížnost, v níž namítl, že pokud by nastaly okolnosti popsané krajským soudem, bylo na krajském soudě, aby věc postoupil žalované jakožto příslušnému orgánu. V doplnění kasační stížnosti, učiněné prostřednictvím ustanoveného zástupce, následně stěžovatel uvedl, že kasační stížnost podal z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Ve svém podání dále poukázal na šetření Ministerstva obrany, dle něhož stěžovatel je signatářem Charty 77, přičemž Státní bezpečnost měla v minulosti k jeho osobě založit materiál „NO (nepřátelská osoba)". Na základě této skutečnosti mělo vůči stěžovateli dojít ke „stalinskému teroru" a „stalinským represím" ze strany Okresního soudu Kutná Hora a Okresní prokuratury Kutná Hora, resp. Okresní prokuratury Kladno. Šetřením Ministerstva obrany mělo být dále prokázáno, že Česká republika v koordinaci se státním zastupitelstvím a justicí kryje „zločiny komunizmu", jež měly být vůči stěžovateli spáchány. Dle názoru stěžovatele je proto v rozporu s dobrými mravy, pokud má pobírat starobní důchod ve výši 3.170 Kč. Nezákonnost napadeného usnesení pak stěžovatel spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky, když správně měla být věc dle jeho názoru posouzena tak, že námitky proti oznámení o výši důchodu nejsou přípustné, a žaloba tudíž neměla být odmítnuta. S ohledem na uvedené navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, resp. aby spolu s napadeným usnesením zrušil též rozhodnutí žalované.

Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry krajského soudu a navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odsts. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102 věta první s. ř. s.) a je přípustná (§ 102 věta druhá a § 104 s. ř. s. *a contrario*). Stěžovateli byl v řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát, je tudíž splněna i podmínka povinného zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Zdejší soud poté přezkoumal kasační stížnost v rozsahu uplatněného důvodu. Neshledal přitom vady, ke kterým by byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Kasační stížnost není důvodná.

Podstatou projednávané věci je posouzení otázky zákonnosti odmítnutí žaloby z důvodu nevyčerpání řádných opravných prostředků, resp. též otázky, zda byl krajský soud povinen postoupit věc k vyřízení opravného prostředku správnímu orgánu k tomu příslušnému.

Podle § 5 s. ř. s. „[n]*estanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, lze se ve správním soudnictví domáhat ochrany práv jen na návrh a po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zvláštní zákon.*“

Podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. „[n]*estanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh je podle tohoto zákona nepřípustný.*“

Podle § 46 odst. 5 s. ř. s. „[p]*odal-li navrhovatel návrh proto, že se řídil nesprávným poučením správního orgánu o tom, že proti jeho rozhodnutí není přípustný opravný prostředek, soud z tohoto důvodu tento návrh odmítne a věc postoupí k vyřízení opravného prostředku správnímu orgánu k tomu příslušnému. Byl-li návrh podán včas u soudu, platí, že opravný prostředek byl podán včas.*“

Podle § 68 písm. a) s. ř. s. „[ž]*aloba je nepřípustná také tehdy, nevyčerpal-li žalobce řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem, připouští-li je zvláštní zákon, ledaže rozhodnutí správního orgánu bylo na újmu jeho práv změněno k opravnému prostředku jiného.*“

Podle § 88 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení „[p]*roti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení uvedených v § 3 odst. 3 písm. b) a d) až f) ve věcech důchodového pojištění lze jako řádný opravný prostředek podat písemné námitky do 30 dnů ode dne jeho oznámení účastníku řízení.*“

Ze shora citovaných ustanovení soudního řádu správního je zřejmé, že ve správním soudnictví je uplatňován princip subsidiarity. Jedná se tak o následnou soudní kontrolu veřejné správy a o následné poskytnutí soudní ochrany dotčeným právům. Podstata subsidiarity spočívá v tom, že soudní ochrany se lze domáhat jen v těch případech, kdy navrhovatel (zde stěžovatel) předtím využil řádné opravné prostředky, které měl k dispozici ve sféře veřejné správy. Systém opravných prostředků na úrovni veřejné správy, včetně požadavku na jejich předchozí vyčerpání, má totiž sloužit k tomu, aby veřejná správa sama mohla napravit svá případná pochybení a aby se k soudu dostaly jen ty případy, které sama již nemůže řešit (viz POTĚŠIL, L. ŠIMÍČEK, V. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Leges, 2014, s. 46 – 47; srov. též krajským soudem citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2005, č. j. 2 Afs 98/2004 – 65, publ. pod č. 672/2005 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu uvedená v tomto rozsudku jsou dostupná na www.nsssoud.cz).

Mezi účastníky řízení není sporu o tom, že stěžovatel proti rozhodnutí žalované nepodal námitky ve smyslu § 88 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Nelze se v této souvislosti ztotožnit s jeho názorem, že proti rozhodnutí žalované neměly být námitky přípustné. Podle citovaného ustanovení jsou námitky řádným opravným prostředkem proti rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení [srov. § 3 odst. 3 písm. b) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení] ve věcech důchodového pojištění, a tudíž i konkrétně proti rozhodnutím o přiznání starobního důchodu [viz § 1 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění; srov. též § 4 odst. 1 písm. a) tohoto zákona nebo jeho § 29 odst. 2, na základě kterého bylo rozhodnutí žalované v projednávané věci vydáno].

Vzhledem k uvedenému je možno konstatovat, že stěžovatel nepostupoval správně, když navzdory skutečnosti, že řízení o důchodových nárocích je nyní správním řízením dvoustupňovým (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011 – 43), nepodal proti prvostupňovému rozhodnutí žalované námitky podle § 88 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ale přímo žalobu podle soudního řádu správního. Nejvyšší správní soud tak ve shodě s krajským soudem dospěl k závěru, že stěžovatel nevyčerpal řádné opravné prostředky v řízení před žalovanou a jeho žalobu je nutno shledat nepřípustnou ve smyslu § 68 písm. a) s. ř. s. Krajskému soudu proto nelze ničeho vytknout, pokud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl.

Nejvyšší správní soud nepovažuje za důvodnou ani námitku, že krajský soud byl povinen postoupit věc žalované, jakožto orgánu příslušnému k vyřízení opravného prostředku proti jejímu rozhodnutí. Jak správně poznamenal již krajský soud v napadeném usnesení, takový postup přichází v úvahu toliko za situace, pokud se navrhovatel řídí nesprávným poučením správního orgánu o tom, že proti jeho rozhodnutí není opravný prostředek přípustný (viz § 46 odst. 5 s. ř. s.). Rozhodnutí žalované nicméně obsahuje řádné poučení o možnosti podání námitek, jakož i o lhůtě, ve které je nutno tento prostředek podat příslušnému orgánu.

Pokud jde o stěžovatelova tvrzení ohledně „zločinů komunismu“, jež měly být vůči němu v minulosti spáchány, zdejší soud neshledal v těchto tvrzeních žádnou souvislost s podstatou projednávané věci, kterou je posouzení otázky zákonnosti odmítnutí žaloby pro nevyčerpání řádných opravných prostředků.

Závěrem Nejvyšší správní soud dodává, že nenechal bez povšimnutí ani stěžovatelovu námitku podjatosti, uplatněnou v jeho podání ze dne 28. 12. 2016. Podle § 8 odst. 5 věty čtvrté s. ř. s. nicméně platí, že námitka podjatosti musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. Stěžovatel ve svém podání uvedl, že je dána podjatost Nejvyššího správního soudu jako celku, a to s ohledem na jeho postup ve vztahu k rozhodnutí Krajského soudu v Praze sp. zn. 44 Ca 22/2008, jakož i na postup JUDr. Josefa Baxy při *„nešetření zločinů komunismu“*. Zdejšímu soudu nezbývá než konstatovat, že vznesená námitka je zcela neurčitá, přičemž ani nesměřuje proti konkrétnímu členovi, či členům rozhodujícího senátu. Podjatost soudce navíc nelze dovozovat z předcházející rozhodovací činnosti soudu. Pokud jde o JUDr. Josefa Baxu, jmenovaný soudce není členem rozhodujícího senátu a na projednání a rozhodnutí předmětné věci se nikterak nepodílel. Rozhodující senát proto neshledal důvod postupovat ve smyslu § 8 odst. 5 s. ř. s. a předkládat věc k rozhodnutí o vznesené námitce jinému senátu zdejšího soudu.

S ohledem na shora popsané úvahy dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že námitky stěžovatele nejsou opodstatněné, a kasační stížnost proto v souladu s § 110 odst. 1 větou poslední s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1, ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ačkoliv žalovaná měla ve věci

úspěch, s přihlédnutím ke skutečnosti, že předmětné řízení je vedeno ve věci důchodového pojištění, je přiznání náhrady nákladů řízení správnímu orgánů vyloučeno (§ 60 odst. 2, ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádnému z účastníků se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Ustanovenému zástupci stěžovatele náleží odměna za dva úkony právní služby – první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a doplnění kasační stížnosti ze dne 14. 2. 2017 [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Odměna za tyto úkony činí 2 x 1.000 Kč (§ 9 odst. 2 a § 7 bod 3. advokátního tarifu). K ní je třeba připočíst paušální částku náhrady hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupci stěžovatele tak bude vyplacena částka v celkové výši 2.600 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 22. března 2017

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu